

88306

VF 50(1991) [8]: 15-30

Sällsynta fåglar i Sverige 1990

– rapport från SOF:s raritetskommitté

AV JOHAN ELMBERG

ÄR DEN SEXTONDE RAPPORTEN från SOF:s raritetskommitté (Rk). Rapporten innehåller i huvudsak fynd av sällsynta fåglar i landet under 1990, men också några från tidigare år. Fjälllabb och bergsparv, de arter som under 1990 skulle Rk-berättas om, rapporteras blott från vissa delar av riket, publiceras i överskådlig form i den allmänna fågelrapporten i Vår Fågelvärld (Tyrberg 1991).

Om en observation saknas bland de godkända arterna, kan det bero på: (1) att den underkänts, och (2) att den finns under denna rubrik sist i rapporten, (3) att den gäller en fågel som bedömts inte ha nått landet på naturlig väg, (4) att den ännu är under behandling (se nedan), eller (5) att den ännu inte rapporteras till Rk. Den läsare som har upplysningar om observationer i grupp (3) eller (4) ombedes vänligen att höra av sig.

För 1990 har Rk behandlat ungefär 275 rapporter, vilket är en smärre minskning jämfört med 1989 (då drygt 300). Ungefär 23 procent av rapporterna har underkänts. Detta är en betydligt lägre summa än för 1989, men i huvudsak en naturlig följd av att flera av de mer lättbestämda arterna sedan dess försvunnit ur Rk-granskningen. Få fynd av grålira, mindre lira, silkeshäger, skedverk, storlabb och större piplärka återfinns från 1990, medan i år således i den allmänna fågelrapporten (Tyrberg 1991).

Fågelåret 1990

Året 1989 kännetecknades 1990 av extremt varmt vädret, i vart fall under det första halvåret. I sydöstra Sverige blev året faktiskt det varmaste i klimatmätningarnas 200-åriga historia. Vintern, som var brutt till Dalarna-Hälsingland i praktiken inte någon vinter, kännetecknades av en intensiv tryckstrafik med ovanligt stora nederbördsfall. Det historiska mildvädet stod sig genom hela vintern och våren, men avkastade inga djupare

spår i de sällsynta fåglarnas förekomst i landet.

Från och med juni återgick vädret till mer normala gångor, och förblev sedan nästan helt utan extrema inslag. Såväl september, oktober som november bjöd på ovanligt få riktigt blåsiga dagar.

Under 1990 påträffades tre nya arter för landet – en trädmåsar *Larus philadelphia* i Halland i februari, en svartbrynad albatross *Diomedea melanophrys* i Bohuslän i april och en sibirisk trast *Zoothera sibirica* på Öland i september. Listan över i Sverige spontant förekommande fåglar omfattar därmed 437 arter. Notera dock att rapporter om ytterligare ett par potentiella nya arter för landet ännu är under behandling (se listan sist i denna rapport). Sveriges andra rödspov av rasen *islandica* sågs i Skåne i juni. För skäggtärnarnas del blev det både ett andra- och ett tredje fynd (Västergötland i maj och Halland i september). Övriga tredje fynd var en träskångare i Norrbotten i juni-juli, en medelhavsstenskivätta på Öland i september-oktober och en sibirisk piplärka i Norrbotten i oktober.

Raritetsåret som helhet får, liksom 1989, betraktas som ganska lugnt med få verkliga överraskningar. Endast tjockfot, ormörn och vitvingad tärna uppträdde i högre antal än tidigare, men också stäpphöök, dammsnäppa, tärnmås och östliga svart-hakade buskskvättor hade ett mycket gott år. Mer anmärkningsvärd ändå var kanske den totala frånvaron av fynd av ringand och korttälärka, arter vilka vi vant oss vid att betrakta som årliga.

Bland de äldre rapporterna som godkänts först nu märks två andrafynd för landet, båda från Öland: en nunnestenskivätta från 1982 och en hona av sammetshättå ringmärkt i juni 1989.

Arter som bedöms av Rk

Rk skall granska och bedöma alla observationer av:

- (1) Nya arter eller raser för landet.
- (2) Arter eller raser som till och med 1988 observerats färre än 20 gånger i landet enligt Sveriges fåglar (SOF 1990).

(3) Därutöver följande arter och raser (vilka observerats 20 eller fler gånger i landet): Islom, stormsvala, toppskarv, bläsgås (rasen *flavirostris*), kricka (rasen *carolinensis*), vitögad dykand, vitnackad svärta, ormörn, stäpphöök, mindre skrikörn, större skrikörn, stortrapp, småtrapp, tjockfot, tuvsnäppa, dammsnäppa, tereknsnäppa, brednäbbad simsnäppa, fjälllabb (söder om Dalarna-Medelpad), svarthuvad mås, tärnmås, vitvingad trut, sandtärna, vitvingad tärna, stäpphöök, mellanspett, korttälärka, rostgumpsvala, citronärkla, sydnäktergal, blåhake (rasen *cyaneula*), svarthakad buskskvätta (rasen *maura*), stenskvätta (rasen *leucorroha*), nordsångare, brunångare, gransångare (rasen *tristis*), rödhuvad törnskata, rosenstare, dvärghöök (söder om Västerbottens län) och gyllensparv.

(4) Övriga observationer av arter och raser som av regional rapportkommitté bedöms bära hänskjutas till Rk för yttrande eller sådana som Rk på eget initiativ önska granska.

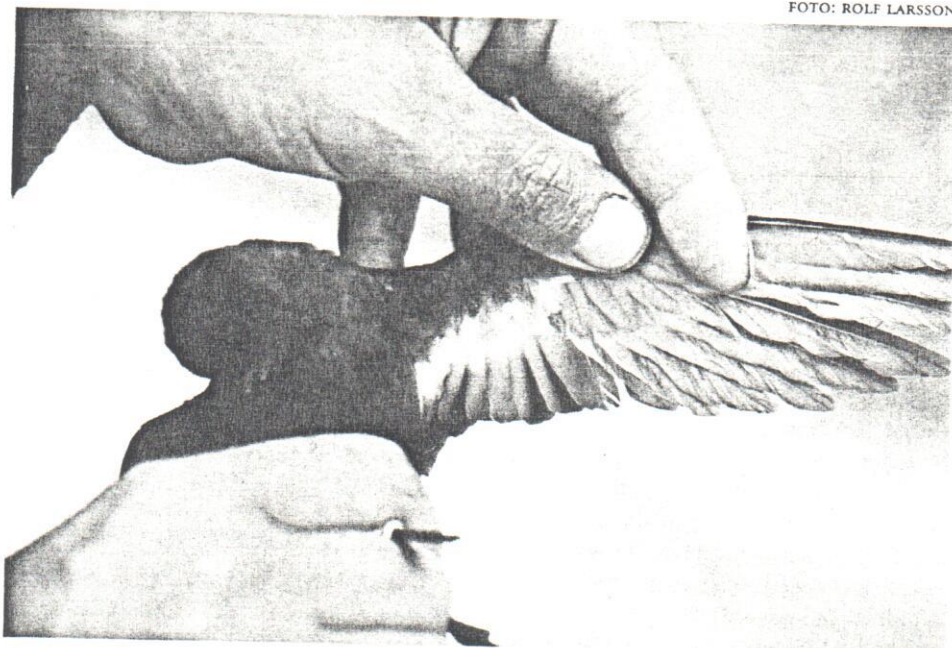
Ändringar i rapportlistan

För 1991 års rapportering finns inga förändringar i rapportlistan. Vi vill dock fästa uppmärksamhet på att stenskvättor av rasen *leucorroha* och gransångare av rasen *tristis* glömdes bort i fjolårets rapportlista (Elmberg 1990). Fynd av fåglar av dessa raser gjorda 1990 och 1991 skall alltså Rk-granskas. Vi vill också påminna om att fynd av flamingor av rasen *roseus* skall rapporteras till Rk.

Några minnesregler när du rapporterar

Om du ser en art som hör till kategorin som skall granskas av Rk före publicering, bör du beskriva fågeln/fåglarna så utförligt som möjligt. Använd dina egna ord så långt du kan. Jämförelser med bilder och text i fågelböcker är ofta av värde (både överensstämmelser och avvikelser!), men en rapport som bara hänvisar till en bild i en handbok har litet värde. Av din beskrivning skall också framgå

FOTO: ROLF LARSSON

Ringmärker man i Blekinge i mitten av augusti är väl kanske inte detta vad man väntar sig av nästa närrunda. Inte desto mindre var denna stormsvalehona pigg och präktig enligt de som vägrade och mätte henne.

Storm petrel. Blekinge, Sweden 1990.

(Medelhavet och Atlanten). Första fyndet gjordes 1971, och sedan det andra 1984 har arten setts årligen i Sverige. Som sig bör har denna gäst från världshaven sin fyndbild helt koncentrerad till västkusten (se Figur 1). Den svenska totalsumman skall jämföras med de totalt fyra (!) som setts i Norge (A. Clarke i brev).

Större lira *Puffinus gravis* (11 – 0)

1989. Hl: 1 ex. Gubbanäsan, Getterön 14.1 (Christian Cederroth, Fredrik Taube).

(Södra Atlanten). Arten sågs senast 1988. De flesta större liror har setts i september, men också det första fyndet i landet (Bohuslän, 1958) gjordes i januari. Från Norge, där totalt 25 fynd gjorts, föreligger tre rena vinterfynd (A. Clarke i brev).

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* (59 – 1)

Bl: 1 2K+ hona ringmärkt Utklippan 12.8 (Conny Philipsson, Rolf Larsson, Anders Larsson).

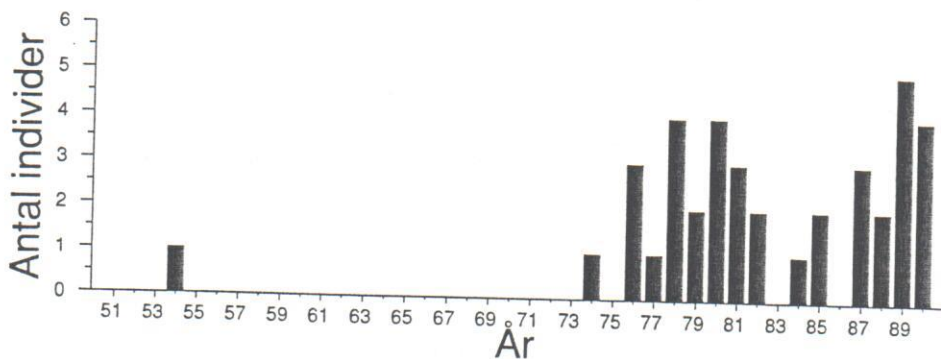
(Norra Atlanten och Medelhavet). För tredje året i rad bara ett exemplar, till råga på allt på "fel" kust! Detta är det första Östersjöfyndet sedan 1978, då en stormsvala sågs i Gästrikland i januari. Nätfångst av stormsvalor på sensommaren kan förvisso ge upphov till spekulationer om häckning, men i så fall finns ett liknande fynd från Bohuslän 1988 som känns betydligt "hetare" (VF 48: 450).

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis* (61 – 3)

Hl: 1 1K mot S vid Gubbanäsan, Getterön 30.10 (Mikael Nord).

Boh: 1 ex. vid vardera Segelskären och Svängens fyr, S Koster, 26.3 (Stig Jacobsson, Jan Artursson, Roland Börjesson).

(Atlantkusten och Medelhavet). Höst- och vinterfynd på västkusten är vad vi kan förvänta oss av denna i Norge så talrika art. Den i och för sig blygsamma årssumman om tre är den högsta sedan 1986. I Danmark är toppskarven årlig bara längs Jyllands nordvästkust (K. M. Olsen i brev).

Figur 2: Årvis fördelning av observerade krickor av rasen *A. c. carolinensis*. Number og Green-winged teal recorded per year in Sweden.

Dvärgörddrom *Ixobrychus minutus* (8 – 2)

Gt: 1 ex. Rivet, Sundre 3.9 (Tuomo Kolehmainen, Jan Ohlsson, Erik Svensson, m.fl.)

Vstm: 1 ad. hanne Malmön, SO Köping 16.6 (Jens B. Bruun)

(Mellaneuropa och Baltikum). De första dvärgörddrommarna sedan 1984, och det första året hittills med två exemplar. Det tidsmässiga uppträdandet är helt förväntat, det vill säga resultat av förlängd vårflyttning respektive omvänd höstflyttning. Dvärgörddrommen har tidigare påträffats i både Västmanland och Gotland, liksom i Lycksele lappmark, Dalarna, Uppland, Öland och Skåne.

Natthäger *Nycticorax nycticorax* (14 – 2)

Öl: 1 ad. Skärlöv, S Hulterstad 13.5 (Magnus Aurivillius, Christian Cederroth, Stefan Oscarsson m.fl.)

Gt: 1 ad. Paviken, Västergarn 8-9.5 (Olof Armini, Stellan Hedgren m.fl.)

(Södra och Mellersta Europa). Två exemplar är liktydigt med de tidigare högsta årssummorna (1981, 1982 och 1989). Också fjolårets två natthägrar sågs på Öland och Gotland.

Purpurhäger *Ardea purpurea* (23 – 1)

Gt: 1 ad. mot SO 2 km S Grötlingbo 5.8 (Lars Blomqvist, Giesela Blomqvist).

(Södra och mellersta Europa). Purpurhägern har anträffats sex av de senaste tio åren, och är därigenom långt ifrån årlig i Sverige. De hittills 24 anträffade fåglarna visar en stark koncentration till Skåne (7 ex.) och Gotland (5 ex.).

Kricka *Anas crecca*

Hannar med den amerikanska rasens *carolinensis* karaktärer (32 – 4) sågs enligt följande:

Grl: 1 Faludden, Öja 11–13.4 (Lars Blomqvist, Lars Jonsson), 1 Paviken, Västergarn 6.5 och senare vid Furilden 29.5 (Olof Armini, Elmer Hjalmarsson m.fl.).

Vrm: 1 Fisksjön, Karlskoga 8.4–1.5 (Toni Berglund, Benny Jungnickel).

Nb: 1 Möröfjärden, SV Luleå 1.5 (Mats Åke Bergström, Tord Gustafsson), 1 Haparanda Sandskår 4.5 (Jan Andersson, Märta Fredriksson, Anna Andersson).

(Nordamerika). Alla observationer på Gotland anses avse samma fågel. Ny ras för Gotland och Norrbotten. Fynden i Norrbotten är de första norr om Dalarna–Gästrikland, men inte särskilt oväntade eftersom tusentals krickor rastar i norra Norrlands kustland varje vår, och de flesta svenska fynd gjorts just under april–maj. Antalet fynd av denna ras har legat på en ganska jämn nivå sedan mitten av 1970-talet (se Figur 2).

Vitögdd dykand *Aythya nyroca* (35 – 0)

1989. *Sk*: 1 hane Furuhus mosse, Högestad 14.5 (Lars G. R. Nilsson, Sven Jönsson, AnnMari Thorner).

(Södra och östra Europa). Nu åtta exemplar under rekordåret 1989. Årets avsaknad av fynd av vitögdda dykänder ter sig därför märklig.

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata* (29 – 3)

Hl: 1 ad. hane Mellbystrand 8.4 (Mikael Nord, Anders Olausson m.fl.).

Bob: 1 ad. hane mot S vid Sote Huvud, N Smögen 9.10 (Stefan Lindqvist).

Srm: 1 ad. hane mot S vid Sydudden, Landsort 7.5 (Göran Ettestam).

1989. *Hl*: 1 ad. hane Mellbystrand 13.5 (Mikael Nord m.fl.), 1 2K hane Mellbystrand 14.5 (Håkan Thorstensson, Per Gräntz, Mats Raneström m.fl.).

(Nordamerika). Med tilläggen stiger 1989 års summa till 5 ex. – den högsta hittills. Årets hane i Halland kan på goda grunder antas vara identisk med någon av dem som sågs på samma lokal 1989. Också tidigare svenska fynd antyder att samma fågel kan återkomma till en lokal under flera år,

varför totalsumman genom tiderna antagligen är i överkant. Ny art för Bohuslän – den vitnackade har nu setts i alla kustlandskap utom Norrbotten, Medelpad och Öland (!).

Ormörn *Circaetus gallicus* (39 – 4)

Sk: 1 ad. Ekebo, Svalöv 18.5 (Stefan Hage), 1 ex. Öllsjö, SV Kristianstad 6–10.6 (Ulf Jungbeck m.fl.), 1 ex. mot V vid Falsterbokanalerna 19.8 (Martin Tjernberg, Dan Zetterström m.fl.), 1 2K+ sträckte ut mot SV vid Falsterbo 21.8 (Klaus Malling Olsen m.fl.).

Öl: 1 ex. mot S SO om Möckelmossen 4.7 (Staffan Rodebrand), 1 ex. Ottenby 27.9 (Patrik Granlund, Daniel Steen, Jakob Lohm m.fl.).

(Södra och Östra Europa). Observationerna i Falsterbo gäller samma fågel, och med antagandet att Skåne och Öland haft besök av två ormörnar vardera blir årssumman fyra – den hittills högsta. Vad gäller såväl geografi som tidpunkter faller årets observationer väl in i tidigare års mönster. Julifyndet är dock det första för landet. Efter att ha varit långt ifrån årlig fram till mitten av 1980-talet har ormörnen uppträtt i ökande frekvens under de senaste åren. Det är dock möjligt att ett fåtal återkommande fåglar står för flera av fynden.

Stäpphök *Circus macrourus* (153 – 10)

Sk: 1 ad. hane Öja Mosse, Ystad 26.5 (Thorsten Nilsson, Åke Jönsson), 1 ad. hane mot SV vid Kolabacken, Falsterbo 28.8 (Nils Kjellén m.fl.), 1 1K mot SV vid Nabben, Falsterbo 1.9 (Nils Kjellén m.fl.), 1 ad. hane mot SV vid Falsterbo fyr 10.9 (Nils Kjellén, Anders Jönsson), samt 1 1K sedd under dassrengöring (!) vid Falsterbo fågelstation 10.9 (Klaus Malling Olsen).

Öl: 1 hona, trol. 3K, vid Ås 3.6 sträckte ut mot S vid Ottenby 4.6 (Tommy och Anders Eriksson, Henrik Lind, Staffan Rodebrand, Joakim Hagström, Jens Morin m.fl.), 1 1K vid Ottenby 23.8 (Lars Hansson, Anette Magnusson), 1 ad. hona Stenåsabadet 19.10 (Staffan Rodebrand).

Nrk: 1 2K hona Marieberg, SV Örebro 25.4 (Bengt-Eric Sjölander).

Vstm: 1 ad. hane Finnåkerssjön 13.6 (Per Angelstam).

1989. *Sk*: 1 ad. hane Silvåkrakärret, Silvåkra 5.5 (Christian Löwbeer).

(Östra Europa). Tio exemplar är den högsta årssumman sedan 1988 (14 ex.) och invasionsåret 1952 (ca 34 ex.). Här redovisas två vårfåglar från Skåne – en fördubbling av det tidigare antalet. Stäpphöken är iakttagen påfallande sällan i Skåne om våren med tanke på det höga antalet fynd på Öland och Gotland under denna årstid. Ny art för Västmanland.

Mindre skrikörn *Aquila pomarina* (109 – 7)

Sk: 1 ad. NO Ållskog, Fyledalen 12.6 (Staffan Widstrand), 1 subad. vände vid Falsterbo 25.8 (Nils Kjellén m.fl.), 1 2K vände vid Falsterbo 26.8 (Klaus Malling Olsen m.fl.), 1 subad./ad. Yddingesjön 23.9 (Stefan Malm, Peter Malm).

Bl: 1 ad. Torhamns Udde 9.9 (Carl-Ivan Carlsson, Paul Andersson, Lars Möllersten m.fl.).

Öl: 1 subad./ad. mot V vid Dröstorpsmossen, 5 km V Sandby kyrka, 24.5 (Hans Boberg), 1 1K Bläsinge hamn 27.9 (Lennart Carlsson, Håkan Örtman), 1 subad./ad. Ottenby 8–10.10 (Henrik Lind, Joakim Hagström, Andreas Malmquist, Johan Sandström, Magnus Aurivillius m.fl.).

(Östra Europa och främre Asien). Med bedömda sju individer en rejäl nedgång från 1988 och 1989 års rekordhöga noteringar (16 resp. 18 ex.). Den geografiska fördelningen stämmer i förstone ganska väl med det sannolika ursprungsområdet för de mindre skrikörnar som ses i Sverige – dvs. Baltikum. Mot denna bakgrund är det emellertid märkligt att arten ännu ej anträffats på Gotland.

Större skrikörn *Aquila clanga* (ca 208 – 1)

Lu lpm: 1 subad./ad. Görjeån, SV Vuollerim 22.8–3.9 (Mats Karström, Lars-Göran Hedberg, Per Colinder).

1987. *Vb*: 1 ad. mot NV vid Stora Fjäderägg 30.5 (Björn Olsén, Eskil Nygren, Kjell Granquist).

(Östra Europa). Tyngdpunkten i det svenska uppträdandet tycks förskjutats mot nordost. Totalt sett pekar dock trenden sakta men säkert nedåt. Exempelvis var det första gången sedan 1979 som ingen större skrikörn sågs i Skåne.

Stäppörn *Aquila rapax* (20 – 2)

Sk: 1 subad. Vannebergaholmen, NO Åhus 20.10 (Stig-Arne Svensson, Tommy Karmborg), 1 subad. V Benestads backar, Fyledalen 3.11 (Karl-

FOTO: TORD GUSTAFSSON

Sveriges tredje sibiriska piplärka fångades och ringmärktes på Haparanda Sandskär 6 oktober. Olive-backed pipit. Norrbotten, Sweden 1990.

Upl: 1 ad. Hjälstaviken 7.7 (Mathias Löwenhielm, Benny Johansson).

Vb: 1 ad. i övergångsdräkt Brånsjön, Vännäsby 11.7 (Johan Elmberg, Kjell Sjöberg, Jonas Lundberg m.fl.).

(Östra Europa). Året utmärker sig genom de tidiga vårfynden och den högsta årssumman hittills. Tre par observerades – när får vi se den första artrena häckningen i Sverige (jämför Breife m.fl. 1990)? Ny art för Småland.

Skäggtärna *Chlidonias hybridus* (1 – 2)

Hl: 1 1K Glommens hamn 15.9 (Jimmy Stigh, Jörgen Fagerblom, Roger Johansson).

Vg: 1 ad. Vänersborgsviken 11.5 (Göran Darefelt). (Sydeuropa). Sveriges första men länge väntade skäggtärna sågs i Halland i augusti i fjol. Årets fågel i maj är inte särskilt överraskande – vårfynd dominerar bland de många engelska fynden (Dymond m.fl. 1989). Ny art för Västergötland. Fältbestämning av *Chlidonias*-tärnor har nyligen sammanfattats av Alström (1991).

Större turturduva *Streptopelia orientalis* (8 – 2)

Öl: 1 ad. Mörbylånga januari–13.4 och 22.10–året ut (Håkan Thorstensson, Mikael Larsson, Ove Rosengren, Tomas Carlsson, Harald Persson).

Nb: 1 ex. Trångfors, Boden, från mitten av decem-

ber 1989 till 15.5 (Åke Eliasson m.fl.).

(Asien). Mörbylångafågeln har varit där sedan 1985, medan den i Boden upptäcktes i december 1989 (Elmberg 1990). Därmed står antalet observerade exemplar genom tiderna kvar på åtta också i och med detta år.

Alpseglare *Apus melba* (8 – 1)

Bob: 1 ex. Bokenäs, V Uddevalla 25.5 (Ingemar Åhlund).

(Sydeuropa). Alpseglaren sågs senast i Småland 1988. De nu nio fynden av denna kraftfulla långflygare har alla gjorts i maj–juni och augusti–september. Denna fördelning styrker Breifes m.fl. (1990) antagande att förlängd vårflyttning och omvänd höstflyttning snarare än så kallad ovädersflyttning förklarar uppdykandet i Sverige. Ny art för Bohuslän. I Storbritannien tycks arten med 14 rapporterade exemplar ha haft en rekordvår 1990 (Allsopp & Nightingale 1991a).

Rostgumpsvala *Hirundo daurica* (36 – 1)

Bl: 1 ad. Utlängan 23.6 (Niklas Holmström).

(Södra Europa). Rostgumpsvalan är med nöd och näppe årlig i landet. I egenskap av försommargäst i sydöstra Götaland ansluter årets fågel mycket väl till det tidigare fyndmönstret (Breife m.fl. 1990).

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* (2 – 1)

Nb: 1 ex. ringmärktes på Haparanda Sandskär 6.10 (Tord Gustafsson, Annika Cahier).

(Asien). De två tidigare fynden gjordes också vid ringmärkning på öar längs ostkusten (Västerbotten 1988 och Södermanland 1989). Alla tre ligger väl samlade i tiden mellan 1:a och 17:e oktober, vilket sammanfaller mycket väl med toppen i den engelska förekomsten (Dymond m.fl. 1989). Årets fågel bestämdes liksom den första till rasen *yunnanensis*, som häckar i norra Asien. Ny art för Norrbotten. Sibiriska piplärkan hade 1990 sin bästa höst någonsin på de Brittiska öarna. Det var en smärre invasion, som började redan i den sista septemberveckan och kom att omfatta mer än 40 rapporterade exemplar (Allsopp & Nightingale 1991b). Från Norge föreligger totalt 12 fynd (A. Clarke i brev).

Gulärta *Motacilla flava*

Fåglar uppvisande karaktärer för någon av de gulhövdade raserna *lutea/flavissima* (38 – 5).

Sk: 1 hane Knösen, Skanör 5.5 (Håkan Liljeborg, Magnus Ullman), 2 hannar Häljaröds hamn, Skälderviken 6.5 (Johan Hammar m.fl.).

Bl: 1 hane Torhamns Udde 9.5 (Carl-Ivan Carlsson).

Vg: 1 hane Sjöryd, Dettern 9.5 (Göran Darefelt). (Storbritannien och Asien). De svenska fynden visar en mycket stark koncentration till början-mitten av maj.

Fåglar uppvisande rasens *feldegg* karaktärer (14* – 1):

Vrm: 1 hane Kyrkviken, Bjurtjärn 17.5 (Leif Paakkonen, Lars Thornberg, Stefan Oskarsson). (Sydeuropa). Tidpunkten är den normala. Än så länge visar fynden en ovanligt jämn spridning över landets södra tredjedel. Värmland och Öland är faktiskt de enda landskapen med mer än ett fynd!

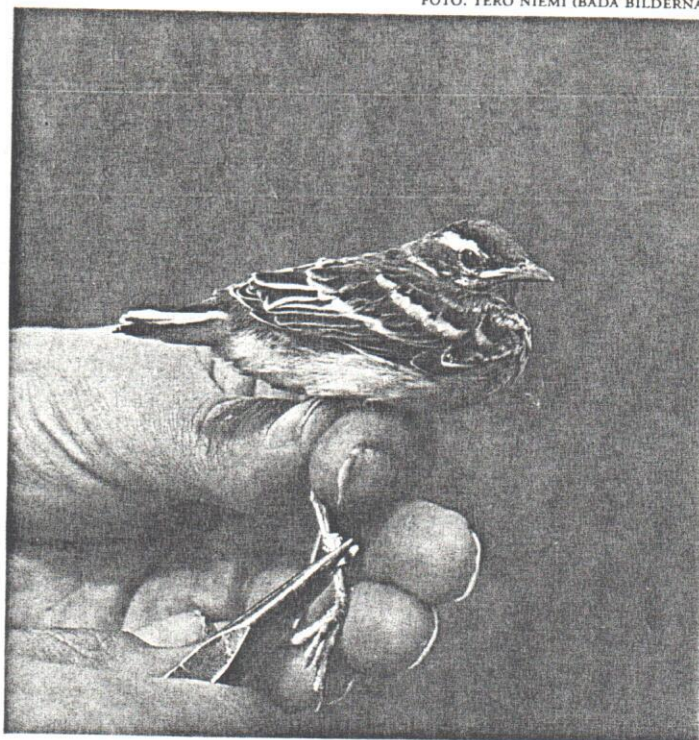
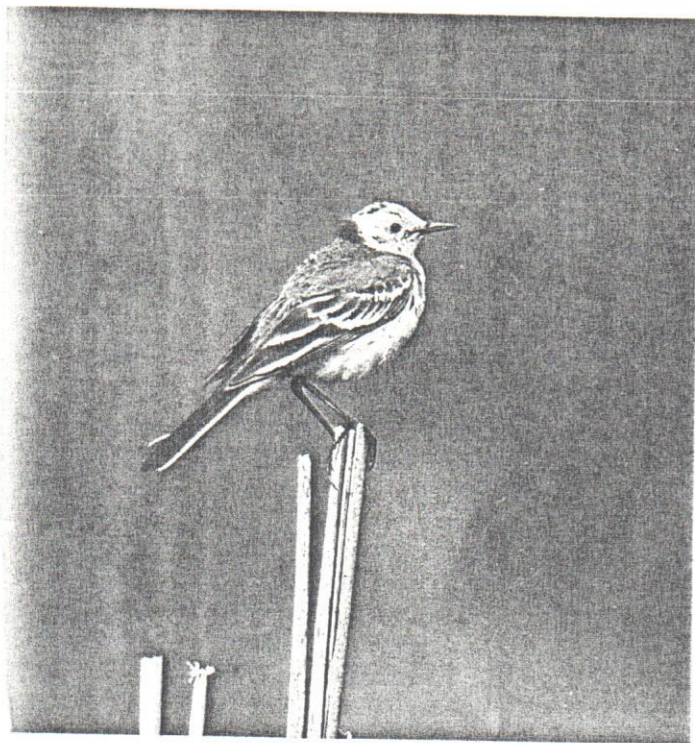
* Se "dementier" nedan.

Citronärta *Motacilla citreola* (54 – 7)

Öl: 1 hona Ottenby 30.5 (Nils Kjellén, Holger Stenson, Lars Imby).

Vstm: 1 2K hane Cementatippen, Köping 7.6–6.7 (Nils-Erik Wallin, Göran Pettersson, Christina Wallin).

Upl: 1 hane Angarnsjöängen, Vallentuna 19.5 (Karl-Gustav Sjölund), 1 2K hane Ledskärsäng-

Stolt fader kan vi förmoda att denne citronärle-hanne i Köping var, trots att barnen (till höger) tycks ha också en del av mamma gulärilas drag. Citrine wagtail male and Citrine x Yellow wagtail fledgling (right). Västmanland, Sweden 1990.

arna Österlövsta s:n 21–22.5 (Martin Tjernberg, Angelika Brandel, Tomas Brandel m.fl.), 1 ex. Svenska Högarna 28.9 (Bill Douhan).

Hls: 1 hona Stenöörn, SO Söderhamn 20.5 (Stefan Persson).

Vb: 1 hanne Stora Fjäderägg 11.6 (Mark Desholm, Lars Edenius, Fredrik Nygren).

Europeiska Ryssland och österut). Citronärulan har varit årlig i Sverige i snart 20 års tid, men uppträdandet har karaktäriserats av stora mellanårsvariationer snarare än av en (förväntad) långsiktig ökning. Likväl är årets summa en av de högre, och de två senaste åren visar en för arten ovanligt hög andel årfynd. Notera att det nu är fjärde året i rad det ses en citronärula i Västerbotten. Häckningar har förekommit så nära som i Litauen (*British Birds* 84: 233), varför vi kanske snart kan konstatera den första artrena häckningen i landet. Fågeln i Köping häckade med en *flava*-gulärula, en konstellation som tidigare rapporterats från Finland (Breife m.fl. 1990). Ny art för Västmanland och Hälsingland.

Sydnäkttergal *Luscinia megarhynchos* (26 – 1)

Hl: 1 hanne Tylösand 20.5–3.6 (Per Gräntz m.fl.).

1989. Öl: 1 ex. ringmärkt och uppvisad Ottenby fågelstation 29.4 (Mattias Larsson m.fl.).

Kontinental Europa till centrala Asien). Sydnäkt-

tergalen har varit i stort sett årlig sedan 1979, men får fortfarande sägas vara förvånansvärt fåtalig med tanke på den ganska rikliga fasta förekomsten i närliggande länder.

Blåhake *Luscinia svecica*

Fåglar uppvisande den vitstjärniga rasens *cyaneacula* karaktärer (43 – 0):

1988. Öl: 1 hanne Ottenby 7.5 (Anders Lundquist, Håkan Örtman).

(Kontinental Europa). Med detta stiger 1988 års summa till fyra, den näst högsta någonsin (8 ex. 1972). De fyra senaste årens fynd förstärker den sydostliga tyngdpunkten i det svenska uppträdandet, vilket Breife m.fl. (1990) misstänker kan bero på att det huvudsakliga inflödet kommer från Baltikum.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata*

Fåglar uppvisande den östliga rasens *maura* karaktärer (59 – 8):

Bl: 1 1K Lindö udde, 10 km S Ronneby 14.10 (Olle Fogelberg).

Sm: 1 hanne O Växjö 15.7 (Mikael Persson, Tomas Lundquist).

Upl: 1 hanne Svenska Högarna 24–30.9 (Bill Douhan, Bo Åhs m.fl.).

Gstr: 1 hona/1K Eggegrund 11–12.9 (Mats Axbrink, Mark Desholm), 1 1K Eggegrund 25.9 och 2 1K på samma lokal 26.9 (Tomas Pärt, Dag Eriksson, Åke Berg).

Vb: 1 hanne Holmö by 27.5 (Gustaf Egnell, Martin Amcoff).

Nb: 1 hanne Haparanda Sandskär 12.8 (Jonas Nilsson).

1988. Srm: 1 ex. Torö 29.8 (Hasse Ekman).

(Asien). På Eggegrund sågs med visshet tre olika fåglar. För tredje året i rad en hög årssumma. Att "någonting kan vara på gång" vad gäller denna ras visas också av de första juli- och augustifynden, samt av fyndet vid Växjö. Hannen där var i sällskap med en årsunge, som kan ha varit resultatet av en blandhäckning med buskskvätta eller av en häckning med hona av svarthakad buskskvätta av västligt eller östligt ursprung. Sedan Breife m.fl. (1990) kom ut tycks den östliga tyngdpunkten hos de svenska fynden ha förstärkts (Figur 5) – sju av årets åtta fåglar sågs också vid östkusten! Notera de många fynden längs norrlandskusten. Ny ras för Småland och Norrbotten. Icke rasbestämda och västliga svarthakade buskskvättor redovisas i den allmänna fågelrapporten i *Vår Fågelvärld* (Tyrberg 1991).

(E, gh)

Stäpphök *Circus macrourus*

Sk: 1 2K+ hona 3 km VNV Hässleholm 17.5 1990;
1 ad. hona Eskilstorps ängar 29.5 1990.
Gtl: 1 hona Faludden, Öja 27.5 1990; 1 ad hona
Nyudden, O När 5.8 1990.
Sm: 1 ad. hane Svartsmörja, V Västervik 6.10
1990.
Nrk: 1 ad. hane E3 NV Kumla 20.4 1990.
Mpd: 1 2K hane Åstholmen, Tynderö 22.9 1990.

Örnvråk *Buteo rufinus*

Ög: 1 1K Pampusfjärden, Bråviken 30.4 1990.

Mindre skrikörn *Aquila pomarina*

Sk: 1 1K Sätaröd, V Tollarp 25.10 1990; 1 subad./
ad. Tågra, SO Sjöbo 30.12 1990.
Gtl: 1 1K Hoburgen, Sundre 11.10 1989.

Större skrikörn *Aquila clanga*

Vb: 1 ad. Norrliden, NNV Umeå 25.4 1987.

Kejsarörn *Aquila heliaca*

Sk: 1 5-6K Arrie, SO Malmö 21.10 1990.

Dvärgörn *Hieraaetus pennatus*

Sk: 1 mörk Skanörs ljun 7.9 1990.
Öl: 1 mörk Eketorp 24.5 1990.
Gtl: 1 mörk Dämba, Fårö 29.5 1990.

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Vg: 1 1K Sjöryd, Dättern 2.9 1990.

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Hl: 1 1K Gubbanäsan, Getterön 5.10 1990.

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*

Hl: 1 ad. Nidingen 20.9 1988.
Sm: 1 1K Domsand, Vättern 15.8 1990; 1 ad.
Jönköping 22.8 1990; 8 1K Revsudden, NO
Kalmar 3.9 1990.
Upl: 1 ad. Skatudden, Vaddö 2.9 1990.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

Sk: 1 2:a vinterdräkt Vellinge ängar 8.8 1990; 1 ex.
Brantevik 28.10 1990.
Hl: 1 1K Gubbanäsan, Getterön 19.9 1990.
Öl: 1 1K 2 km NO Stenåsa 19.10 1990.

Tärnmås *Larus sabini*

Sk: 1 1K Kullen 22.9 1990.
Hl: 1 1K Gubbanäsan, Getterön 20.9 1990.

Ringnäbbad mås *Larus delawarensis*

Sk: 1 ex. Falsterbo 20.7 1990.
Gtl: 1 2K Herrviks hamn, Östergarn s:n 18-20.1
1990.
Mpd: 1 2K Lörudden, Njurunda 25.5 1990.

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Vg: 1 2:a sommardräkt Öxnered 30.4 1990.
Srm: 1 ex. Skansholmen, Mörkö 13.1 1990.

Thayertrut *Larus (g.) thayeri*

Sk: 1 2K Sjölanda, Malmö 27.3-17.4 1989.

Ismåns *Pagophila eburnea*

Sk: 1 ad. Brantevik 25.11 1990.

Rosentärna *Sterna dougallii*

Boh: 1 ex. Vallerö V Orust maj 1990.

Skatgök *Clamator glandarius*

Vb: 1 ad. Vitskärsudden, S Obbola 19.10 1989.

Mindre sånglärka *Alauda gulgula*

Öl: 1 ex. Stenåsabadet 14.10 1990.

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

Sk: 1 ex. Falsterbo 4.2 1990.

Gulärta *Motacilla flava feldegg*

Gtl: 1 hane Barshageudd, Sundre 7.5 1990.

Citronärta *Motacilla citreola*

Sk: 1 ex. Hovdala S Hässleholm 4.5 1990.
Upl: 2 ex. Märsta 25.6 1990.

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

Sk: 1 ex. Tormestorp, 6 km S Hässleholm 21.6
1990.

Blänäktergal *Luscinia cyane*

Öl: 1 1K Stenåsabadet 13.10 1987.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata maura*

Vg: 1 2K hane Hornborgasjön 20.1-25.3 1990.

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*

Öl: 1 ex. Harfjärden 17.9 1987.

Polyglottsångare *Hippolais polyglotta*

Mpd: 1 ex. Åstholmen, Tynderö 13.5 1990.

Provincesångare *Sylvia undata*

Srm: 1 ex. Tärnskar, SO Nämö 17.8 1990.

Nordsångare *Phylloscopus borealis*

Tlpm: 1 hane Pålnoviken, Torne Träsk 9.7 1988.

Bergsångare *Phylloscopus bonelli*

Sk: 1 ex. Falsterbo 10.8 1990.
Srm: 1 ex. Landsort 22.5 1990.

Balkanflugsnappare *Ficedula semitorquata*

Srm: 1 ad. hona Landsort 30.5 1989.

Sotflugsnappare *Muscicapa sibirica*

Nb: 1 ex. Germandöudden, Nederluleå s:n 27.10
1990.

Lappmes *Parus cinctus*

Sm: 1 ex. Händelöps huvud SO Västervik 24.9
1990.

Azurmes *Parus cyaneus*

Bl: 1 ad. Oscarsvärn, Karlskrona 5.6 1990.

Rödhuva törnskata *Lanius senator*

Dlr: 1 ad. hane Lugnet, Falun 20.5 1990.

Rödstjärtskogssångare *Setophaga ruticilla*

Lu lpm: 1 hane Njätjosvagge, Sarek 12.8 1990.

Gråsiska *Carduelis flammea rostrata*

Vstm: 1 ex. Lindesberg 24.1 1990.

Häcksparv *Emberiza cirius*

Bl: 2 honor Utklippan 27.6 1990.

Dvärgsparv *Emberiza pusilla*

Öl: 1 ex. N Gräsgårds Hamn 20.10 1990.